

**VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRE ŽIAKOV S PORUCHOU AKTIVITY A POZORNOSTI
PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE A NIŽŠIE STREDNÉ
VZDELÁVANIE**

Úvod

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s poruchami aktivity a pozornosti (ďalej aj „žiak s PAP“) sa postupuje podľa Vzdelávacieho programu pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie. Tento vzdelávacie program je súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre jednotlivé stupne vzdelávania. Vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o žiakov s poruchou aktivity a pozornosti v školách, kde sú vzdelávaní.

Vzdelávacie program pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti sa uplatňuje pri vzdelávaní žiakov v základnej škole pri liečebno-výchovnom sanatóriu (ďalej aj „LVS“), v špeciálnych triedach základných škôl alebo pri individuálnom začlenení žiaka v základnej škole.

1 Ciele výchovy a vzdelávania

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti plnia rovnaké ciele výchovy a vzdelávania ako žiaci bežných základných škôl na primárnom stupni vzdelávania a na nižšom strednom stupni vzdelávania.

2 Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie – 1. stupeň základnej školy. Nižšie stredné vzdelanie – 2. stupeň základnej školy.

3 Profil absolventa

Profil absolventa primárneho vzdelávania zodpovedá profilu absolventa, ktorý je koncipovaný prostredníctvom kompetencií (spôsobilostí) pre bežné základné školy.

Profil absolventa nižšieho stredného stupňa základnej školy zodpovedá profilu absolventa, ktorý je koncipovaný prostredníctvom kompetencií (spôsobilostí) pre bežné základné školy.

4 Vzdelávacie oblasti

Pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti je do vzdelávacích oblastí pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie začlenená oblasť **ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA**.

Na primárnom stupni vzdelávania a nižšom stupni stredného vzdelávania je do tejto vzdelávacej oblasti zaradený špecifický vyučovacie predmet **terapeuticko-korekčné cvičenia**. Obsah vzdelávania špecifického vyučovacieho predmetu je prílohou (PRÍLOHA 1) tohto vzdelávacieho programu.

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S PORUCHAMI AKTIVITY A POZORNOSTI PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE

VYUČOVACIE PREDMETY VO
VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE
ŽIAKOV S PORUCHAMI AKTIVITY A
POZORNOSTI PRE PRIMÁRNE
VZDELÁVANIE VZDELÁVACIA OBLASŤ

JAZYK A KOMUNIKÁCIA
ANGLICKÝ JAZYK
MATEMATIKA A PRÁCA S
INFORMÁCIAMI
INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA
PRÍRODOVEDA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
VLASTIVEDA
ČLOVEK A HODNOTY

ČLOVEK A SVET PRÁCE
UMENIE A KULTÚRA
VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB
ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA

VYUČOVACIE PREDMETY

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

MATEMATIKA

PRVOUKA 1

PRVOUKA

ETICKÁ VÝCHOVA/
NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
PRACOVNÉ VYUČOVANIE
HUDOBNÁ VÝCHOVA

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA
TERAPEUTICKO-KOREKČNÉ CVIČENIA

VYUČOVACIE PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH PRE ŽIAKOV S PORUCHAMI AKTIVITY A POZORNOSTI PRE NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE

VZDELÁVACIA OBLASŤ
JAZYK A KOMUNIKÁCIA
ANGLICKÝ JAZYK
MATEMATIKA A PRÁCA S
INFORMÁCIAMI

INFORMATIKA
ČLOVEK A PRÍRODA
CHÉMIA
BIOLÓGIA
ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
GEOGRAFIA
OBČIANSKA NÁUKA
ČLOVEK A HODNOTY

UMENIE A KULTÚRA
VÝTVARNÁ VÝCHOVA
ZDRAVIE A POHYB
ŠPECIÁLNOPEDAGOGICKÁ PODPORA

VYUČOVACIE PREDMETY

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

MATEMATIKA

FYZIKA

DEJEPIS

ETICKÁ VÝCHOVA/
NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA/NÁBOŽENSTVO
HUDOBNÁ VÝCHOVA

TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA
TERAPEUTICKO-KOREKČNÉ CVIČENIA

5 Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti sú rovnaké ako pre žiakov bez zdravotného znevýhodnenia. Plnenie výkonového štandardu však môže byť ovplyvnené závažnosťou poruchy aktivity a pozornosti žiaka. Prípadné čiastočné plnenie jednotlivých výkonov vzdelávacieho štandardu v konkrétnom vyučovacom predmete je potrebné zaznamenať v individuálnom vzdelávacom programe žiaka.

6 Rámcové učebné plány

6.1 Rámcový učebný plán pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť	Vyučovací predmet	Ročník										
		1.	2.	3.	4.		5.	6.	7.	8.	9.	Σ
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	9	8	7	7	31	5	5	4	5	5	24
	Anglický jazyk			3	3	6	3	3	3	3	3	15
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	4	4	4	16	4	4	4	4	5	21
	informatika			1	1	2	1	1	1	1		4
Človek a príroda	prvouka	1	2			3						
	prírodoveda			1	2	3						
	fyzika							2	1	2	1	6
	chémia								2	2	1	5
	biológia						2	1	2	1	1	7
Človek a spoločnosť	vlastiveda			1	2	3						
	dejepis						1	1	1	1	2	6
	geografia						2	1	1	1	1	6
	občianska náuka							1	1	1	1	4
Človek a hodnoty	etická výchova/náboženská výchova/náboženstvo	1	1	1	1	4	1	1	1	1	1	5
Človek a svet	pracovné vyučovanie			1	1	2						
	technika						1	1	1	1	1	5
práce Umenie a kultúra	hudobná výchova	1	1	1	1	4	1	1	1	1		4
	výtvarná výchova	2	2	1	1	6	1	1	1	1	1	5
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	2	2	2	8	2	2	2	2	2	10
Špeciálnopedagogická podpora	terapeuticko-korekčné cvičenia	1	1	1	1	4	2	2	2	2	2	10
Základ		21	21	24	26	92	26	27	28	29	27	137
Voliteľné (disponibilné) hodiny		1	2	1	0	4	1	2	2	1	3	9

Spolu	22	23	25	26	96	27	29	30	30	30	146
--------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Poznámky

1. Vyučovacia hodina má 45 minút v tomto rozdelení učebného plánu. Škola si môže zvoliť vlastnú organizáciu vyučovania. S prihliadnutím na osobitosti žiakov so zdravotným znevýhodnením môže škola uplatňovať aj iné spôsoby organizácie vyučovania, a to členením vyučovacej hodiny do kratších časových úsekov, zaraďovaním a organizovaním prestávok, blokovým vyučovaním a inými organizačnými formami v zmysle platnej legislatívy.

2. Vyučovaciu hodinu špecifického vyučovacieho predmetu terapeuticko-korekčné cvičenia zabezpečujú dvaja pedagogickí zamestnanci, alebo jeden pedagogický a jeden odborný zamestnanec.

3. Vo vyučovacom predmete technika sú zohľadnené možnosti žiakov, personálno-odborné a materiálno-technické podmienky školy tak, aby v každom ročníku boli zastúpené témy tematických celkov Technika a Ekonomika domácnosti.

4. Škola môže pri tvorbe školského vzdelávacieho programu rozdeliť hodinové dotácie a vzdelávacie štandardy na celý stupeň vzdelávania pri zachovaní postupnosti jednotlivých vzdelávacích štandardov a celkového počtu vyučovacích hodín jednotlivých vyučovacích predmetov za predpokladu, že zachová ich vnútornú logickú štruktúru a zásadu primeranosti veku.

5. Voliteľné (disponibilné) hodiny použije škola na dotvorenie školského vzdelávacieho programu.

Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť na:

- vyučovacie predmety, ktoré rozširujú a prehlbujú obsah vyučovacích predmetov zaradených do štátneho vzdelávacieho programu,
- vyučovacie predmety, ktoré si škola sama zvolí a sama si pripraví ich obsah, vrátane vyučovacích predmetov vytvárajúcich profiláciu školy a experimentálne overených inovačných programov zavedených do vyučovacej praxe.

7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s poruchou aktivity a pozornosti

Poruchy aktivity a pozornosti patria podľa MKCH-102 do F90 HYPERKINETICKÉ PORUCHY.

Je to skupina porúch charakterizovaná skorým vznikom (zvyčajne v prvých piatich rokoch života), neschopnosťou vydržať pri činnosti vyžadujúcej kognitívnu účasť, tendenciou prechádzať z jednej činnosti na druhú bez ich dokončenia a dezorganizovanou, nedostatočne regulovanou a nadmernou aktivitou. Môžu sa pridružovať aj viaceré ďalšie abnormality. Hyperkinetické deti sú často bezohľadné a impulzívne, náchylné na úrazy a často sa dostávajú do disciplinárnych problémov, skôr pre neúmyselné porušovanie pravidiel ako pre úmyselný vzdor. Ich vzťahy s dospelými sú často sociálne dezinhibované, bez normálnej ostražitosťi a rezervovanosti. Sú nepopulárne medzi inými deťmi a môžu sa dostať do izolácie. Časté je zhoršenie poznávacej schopnosti a neúmerne časté sú špecifické oneskorenia vo vývine motoriky a reči. Sekundárne komplikácie zahŕňajú asociálne správanie a nízke sebahodnotenie.

F90.0 Porucha aktivity a pozornosti

Nedostatok pozornosti

- porucha s hyperaktivitou
- hyperaktívna porucha

- syndróm s hyperaktivitou

Nezahŕňa:

hyperkinetickú poruchu spojenú s poruchou správania (F90.1)

V odbornej literatúre sa stretávame aj s pojmami **ADHD** a **ADD**.

ADD

– Je vývinová porucha pozornosti s normálnou aktivitou, bez hyperaktivity (syndróm deficitu pozornosti).

ADHD

– Je vývinová porucha charakterizovaná veku dieťaťa neprimeraným stupňom pozornosti, rozptýlenou pozornosťou s hyperaktivitou.

– Porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou a impulzivitou.

– Porucha pozornosti a koncentrácie spojená s agresivitou.

– Porucha pozornosti a koncentrácie bez agresivity.

Výchova a vzdelávanie žiakov s poruchami aktivity a pozornosti sa uskutočňuje

a) v základnej škole pri liečebno-výchovnom sanatóriu,

b) v špeciálnej triede pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti v základnej škole,

c) v triede základnej školy spolu s inými žiakmi, t.j. v školskej integrácii.

Podmienkou prijatia žiaka do základnej školy pri liečebno-výchovnom sanatóriu, špeciálnej triedy alebo na školskú integráciu je potrebná špeciálnopedagogická diagnostika, v prípade potreby aj pedopsychiatrická a psychologická diagnostika a písomná žiadosť zákonného zástupcu.

V prípade potreby, môže poradenské zariadenie priamo, alebo na základe podnetu školy, vyžadovať aj odbornú lekársku diagnostiku alebo diagnostiku odborného zdravotníckeho zariadenia.

O prijatí žiaka s poruchou aktivity a pozornosti rozhoduje riaditeľ školy, školského zariadenia na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu a písomného vyjadrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (CŠPP a CPPP), vydaného na základe diagnostického vyšetrenia.

Špecifickým cieľom vzdelávania žiakov s poruchami aktivity a pozornosti je reedukácia a korekcia prejavov v učení a správaní, ktoré sú dôsledkom diagnostikovaného zdravotného znevýhodnenia ako aj tréning požadovaných vzorov, foriem správania a následne aj reedukácia vlastností vo vzťahu k učeniu.

Základom pre špecifický postup pri vzdelávaní žiakov s poruchou aktivity a pozornosti je vytvorenie pozitívneho vzťahu medzi pedagógom a žiakom. Vzdelávanie žiaka s poruchou aktivity a pozornosti si vyžaduje podľa potreby koordinovaný tímový prístup učiteľa, psychológa, špeciálneho pedagóga, vychovávateľa, liečebného pedagóga, logopéda, asistenta učiteľa.

Špecifiká vzdelávania žiaka s poruchou aktivity a pozornosti, ktoré je potrebné uplatňovať v individuálnom rozsahu a podľa individuálnych potrieb žiaka, **vo všetkých formách vzdelávania:**

– žiak, ktorý nemôže plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov, sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu,

– pri vyučovaní môže pedagóg stanoviť dĺžku a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc psychický stav, správanie a potreby žiaka, ktoré sú dôsledkom stanovenej diagnózy,

– žiakovi je zabezpečené vyučovanie špecifického vyučovacieho predmetu terapeuticko-korekčné cvičenia.

8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Organizácia výchovy a vzdelávania žiakov s poruchami aktivity a pozornosti sa uskutočňuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.

9 Povinné a odporúčané personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Pri vzdelávaní žiaka s poruchou aktivity a pozornosti formou školskej integrácie v bežnej škole je potrebné zabezpečiť odborný servis školského špeciálneho pedagóga, psychológa, liečebného pedagóga, sociálneho pedagóga, podľa potreby ďalších odborných zamestnancov – logopéda, asistenta učiteľa a spolupracovať so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie, prípadne s liečebno-výchovným sanatóriom.

Pedagogickí zamestnanci

– splňajú kvalifikačné požiadavky stanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi,
– riadia svoje sebarozvíjanie a celoživotné vzdelávanie v odbornej oblasti so zameraním na poruchy aktivity a pozornosti, sú schopní tímovej práce a kooperatívneho riešenia problémov.

Vedúci pedagogickí zamestnanci

– svojimi manažérskymi, organizačnými a pedagogickými schopnosťami vytvárajú predpoklady pre fungujúci, motivovaný spolupracujúci kolektív s profesionálnou klímou a podporujúcim prostredím,
– starajú sa o svoj odborný a osobnostný rast, ako aj všetkých členov kolektívu v oblasti výchovy a vzdelávania detí s poruchou aktivity a pozornosti,
– sú schopní poradiť učiteľom a obhájiť ich pred negatívnymi faktormi, ktoré by nepriaznivo ovplyvňovali ich pedagogické pôsobenie.

Asistent učiteľa

– pracuje v triede, ktorú navštevuje žiak alebo viac žiakov s poruchou aktivity a pozornosti, ak si to vyžaduje výchova a vzdelávanie príslušného žiaka v závislosti od závažnosti jeho postihnutia, na základe odporúčenia centra špeciálno-pedagogického poradenstva.

Školský logopéd

– t.j. logopéd s odbornou a pedagogickou spôsobilosťou platnou v rezorte školstva. Vykonáva odborné činnosti v rámci logopedickej diagnostiky, terapie a prevencie žiakom s poruchami aktivity a pozornosti. Poskytuje odborné poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl.

Psychológ

– vykonáva odborné činnosti v rámci orientačnej psychologickéj diagnostiky, individuálneho, skupinového alebo hromadného psychologického poradenstva, psychoterapie, prevencie a intervencie k žiakom s osobitným zreteľom na proces výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach; vykonáva aj odborné činnosti psychologického poradenstva v oblasti rodinných, partnerských a ďalších sociálnych vzťahov. Poskytuje psychologické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom škôl a školských zariadení. Pripravuje podklady pre odborných zamestnancov poradenských zariadení.

Špeciálny pedagóg

– vykonáva odborné činnosti v rámci špeciálnopedagogickej diagnostiky, individuálneho, skupinového alebo hromadného poradenstva a intervencie žiakom s poruchami aktivity a

pozornosti. Poskytuje špeciálnopedagogické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom žiakov a pedagogickým zamestnancom škôl a školských zariadení.

10 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie základného vzdelávania je v súlade s požiadavkami formulovanými v príslušnom štátnom vzdelávacom programe a podľa potreby je doplnené o materiálno-technické a priestorové zabezpečenie, ktoré podporuje reedukáciu porúch aktivity a pozornosti.

11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní sú rovnaké ako v štátnom vzdelávacom programe pre základné vzdelávanie.

Okrem toho pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti sa odporúča vytvoriť:

- priestor pre ošetrovanie úrazu a ku krátkodobému pobytu zraneného, resp. chorého žiaka,
- výrazné označenie všetkých nebezpečných predmetov a priestorov, pravidelná kontrola z hľadiska bezpečnosti,
- lekárničky vybavené podľa predpisov na dostupných miestach, kontakty na rýchlu zdravotnú pomoc, linku dôvery, políciu,
- zabezpečený vhodný pitný a stravovací režim,
- dodržiavanie zákazu fajčenia, pitia alkoholu a používania iných omamných látok v škole a jej okolí a na všetkých akciách mimo priestoru školy organizovaných školou.

12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Školský vzdelávací program sa vypracováva na základe tohto vzdelávacieho programu pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti, ktorý je súčasťou Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie.

Príloha č. 1

ŠPECIFICKÝ VYUČOVACÍ PREDMET PRE ŽIAKOV S PORUCHOU AKTIVITY A POZORNOSTI

TERAPEUTICKO-KOREKČNÉ CVIČENIA PRE ŽIAKOV S PORUCHOU AKTIVITY A POZORNOSTI

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Cieľom špecifického vyučovacieho predmetu terapeuticko-korekčné cvičenia (ďalej aj „TKC“) je naučiť žiakov v maximálnej miere zvládať subjektívne záťažové situácie, zmierniť impulzivitu, agresivitu, pozitívne ovplyvňovať krátkotrvajúcu pozornosť a nízku frustračnú toleranciu, čo im umožní sociálne prijateľným spôsobom sa začleniť do domáceho prostredia, skupiny spolužiakov v škole a vrstovnickej skupiny v širšom sociálnom prostredí.

Sekundárnym cieľom TKC je prevencia vzniku vývinových porúch učenia, porúch správania ako následku neúspechu v osvojovaní si gramotnosti.

Na hodinách predmetu sa žiak vedie k tomu, aby sa primerane, podľa svojich schopností, naučil poznávať sám seba, uvedomovať si svoje city a pocity, komunikovať s ľuďmi vo svojom okolí. Terapeutické postupy a metódy špecifického vyučovacieho predmetu TKC sa uplatňujú v rámci celého výchovno-vzdelávacieho procesu.

Špecifický vyučovací predmet terapeuticko-korekčné cvičenia pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti **sa nehodnotí známku.**

CIELE

Cieľom špecifického vyučovacieho predmetu TKC je podporiť rozvoj špecifických funkcií žiakov, sociálna a edukačná adaptácia a integrácia žiakov so zdravotným znevýhodnením do edukačného procesu bežnej základnej školy, odstrániť alebo aspoň zmierniť narušenie individuálnych schopností a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nej vyplývajú.

Špeciálnopedagogická reedukácia má odstrániť alebo aspoň zmierniť edukačné nedostatky, ktoré z poruchy aktivity a pozornosti vyplývajú. Sekundárnym cieľom špecifického vyučovacieho predmetu TKC je prevencia vzniku porúch aktivity a pozornosti ako následku neúspechu v komunikácii a v osvojovaní si gramotnosti. V širšom meradle podporuje špecifický vyučovací predmet TKC sociálnu a edukačnú adaptáciu a integráciu žiakov do spoločnosti.

V rozvoji osobnosti žiaka špecifický vyučovací predmet má:

- rozvíjať sociálne zručnosti,
- podporovať proces seba výchovy,
- budovať aktívny vzťah žiaka k osobnému rastu,
- podporovať a pomáhať žiakovi pri plnení vývinových úloh,
- podporovať kultivovanie sociálneho fungovania žiaka zvýšením sociálnych kompetencií,
- stimulovať procesy sociálneho učenia,
- konfrontovať vlastné skúsenosti a vedomosti v rámci skupiny a v porovnávať so sociálnymi normami,
- rozvíjať pozitívne sociálne interakcie, vplývať na skupinový procesov na vývin jednotlivca,
- konfrontovať korektívnu skúsenosť interakcie s dospelým v atmosfére dôvery a prijatia.

OBSAH

Obsah špecifického vyučovacieho predmetu je rámcový. Realizácia jednotlivých tém sa prispôbuje schopnostiam žiakov, špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám a problémom v triede. Jednotlivé témy možno aplikovať aj na iných predmetoch podľa potreby žiaka. Stimulácie oblasti sú uvedené v nasledujúcej časti aj s cieľmi pre jednotlivé oblasti.

1. Problémové správanie a jeho korekcia

Identifikácia a uvedomenie si podielu jednotlivých faktorov podmieňujúcich problémové správanie žiaka: Koláč aktuálnych problémov; Koláč dôvodov, ktoré vedú k problémovému správaniu a určenie oblasti s najvyšším podielom vlastného pričinenia, možnosti vlastnej korekcie; Využitie spätnej väzby od iných, výmena skúseností z podobných situácií.

Hľadanie možností a posilnenie motivácie k zmene tých foriem správania, ktoré majú negatívne dôsledky: Osobný plán - čo je môj cieľ; čo sa dá urobiť najskôr; kto si to všimne prvý; 5 prianí; Jama.

Závislosti – tematická skupina: mýty o drogách; šnúrka, ako demonštrácia vzniku závislosti; Nedokončené vety; príbehy – identifikácia rizikového správania; nacvičovanie odmietania.

Záškoloctvo – tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin; dôsledky pre žiaka a rodiča, možnosti riešenia.

Krádeže – tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin; dôsledky pre žiaka a rodiča, možnosti riešenia.

2. Rozvíjanie emocionálnej inteligencie

Identifikácia vlastných pocitov, pocitov iných a spôsoby ich vyjadrovania: Kocka emócií; Koláč emócií; Moje srdce; Kedy mi začne viac biť srdce; piktogramy emócií; Teplomer pocitov.

Uvedomovanie si rozdielov medzi citmi a činmi: Vety vyjadrujúce myšlienky a pocity, ich rozlíšenie; Čo si myslím, čo robím alebo ako sa cítim; metóda ABC.

Ovládanie vlastných emócií, impulzov, zvládanie hnevu, smútku: kreslenie; Koláč hnevu; asociácie napr. na hnev; Koláč hnevu; Koláč radostí; nácvik relaxácií.

Empatia, schopnosť vidieť situáciu z hľadiska iných: poznanie vlastnej empatie cez hru na empatiu (alternatívne voľby); skupinová empatia; empatická analýza.

3. Rozvíjanie komunikačnej schopnosti

Aspekty verbálnej a neverbálnej komunikácie: Čítanie z tváre; Gestomíma; Pozície pri sedení; Zrakový kontakt; Pokiaľ si ma pustíš; Ako sa ma dotkneš; Podanie rúk; jednosmerná, dvojsmerná a paralelná komunikácia; Slovný futbal, Paralingvistika; Telefón; „ja ťa predsa počúvam“; Aktívne počúvanie; „Ja výrok“.

Asertívne správanie: asertívne práva; typy správania - agresívne, asertívne správanie – identifikácia na konkrétnych príkladoch, precvičovanie; von - dnu z kruhu; Fazulky; Molekuly; techniky ako napr. prijímanie kritiky, otvorené dvere, pokazená platňa a pod.

4. Osobnostný rozvoj

Sebaprijatie: Osobný erb; Zoznam pozitívnych vlastností; Môj najvyšší vrchol – môj najnižší pád; Životná krivka; Kto som; Aký som; Hierarchia osobných hodnôt; Starinársky obchod; Horúca stolička; Infogramy. Podpora budovania pozitívneho sebaobrazu: Môj 5-ročný plán; Osobná vizitka; Inzerát.

5. Rozvíjanie sociálnych zručností

Stratégie riešenia konfliktov a zvládanie záťažových situácií: Asociácie na konflikt; Čo si myslím o konfliktoch; V čom je zdroj konfliktov; Mária a Roman; Hra na palce; Zápalky; Von - dnu; Zakázané ovocie .

Rozvíjanie sociálnych zručností a prosociálneho správania, spolupráca: Koláč dôvery; Pád dôvery; Levitácia; Skupinový erb/dom; Ostrov skupiny; Skupinová stavba/ mandala.

6. Rodinné vzťahy

Posilňovanie rodinných vzťahov, hlbšie pochopenie úlohy rodičov, práva a povinnosti členov rodiny, miesto dieťaťa v rodinnom systéme: Kresba rodiny; Začarovaná rodina; Čo by som si

prial od otca/matky; Čo by som do domu priniesol/odniesol; Čo doma najčastejšie počúvam; Dieťa v roli rodiča; Nedeľa u nás doma; Rodokmeň.

Korekcia traumatizujúcich zážitkov z rodinného prostredia (domáce násilie, rozvod, straty): Nedokončené vety; Tresty a odmeny v rodine; Rodinné pravidlá; Rodinné rituály; Typy rodín; Čo by som nikomu nepovedal.

7. Rovesnícke vzťahy

Pozícia v rámci rovesníckej skupiny: Sociogram; Čo máme spoločné, čo rozdielne.

Šikanovanie - tematická skupina.

Sexualita – tematická skupina.

Poznámka

K vymedzenému obsahu TKC pristupujeme ako k otvorenému systému, čo znamená, že jednotlivé tematické celky je možné aktuálne dopĺňať či redukovať. Jednotlivé osnovné heslá plnia funkciu námetov na jednotlivé hodiny - učiteľ si zvolí také, ktoré podľa jeho názoru sú potrebné pre žiakov z aspektu ich praktického významu pre reedukáciu.

Tematické bloky

Ciele stimulácie

OBLASŤ ROZVÍJANIA SCHOPNOSTÍ

Problémové správanie a jeho korekcia

Obsah stimulácie

Identifikácia a uvedomenie si podielu jednotlivých faktorov podmieňujúcich problémové správanie žiaka: Koláč aktuálnych problémov; Koláč dôvodov, ktoré vedú k problémovému správaniu a určenie oblasti s najvyšším podielom vlastného pričinenia, možnosti vlastnej korekcie; Využitie spätnej väzby od iných, výmena skúseností z podobných situácií.

Hľadanie možností a posilnenie motivácie k zmene tých foriem správania, ktoré mávajú negatívne dôsledky : Osobný plán - čo je môj cieľ; čo sa dá urobiť najskôr; kto si to všimne prvý; 5 prianí; Jama.

Závislosti – tematická skupina: mýty o drogách; šnúrka, ako demonštrácia vzniku závislosti; Nedokončené vety; príbehy – identifikácia rizikového správania; nacvičovanie odmietania.

Záškoláctvo - tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin;

Krádeže – tematická skupina: diskusia o osobných skúsenostiach; identifikácia príčin; dôsledky pre žiaka a rodiča.

Rozvíjanie emocionálnej inteligencie

Identifikácia vlastných pocitov, pocitov iných a spôsoby ich vyjadrovania: Kocka emócií; Koláč emócií; Moje srdce; Kedy mi začne viac biť srdce; piktogramy emócií; Teplomer pocitov.

Uvedomovanie si rozdielov medzi citmi a činmi: Vety vyjadrujúce myšlienky a pocity, ich rozlíšenie; Čo si myslím, čo robím alebo ako sa cítim; metóda ABC.

Ovládanie vlastných emócií, impulzov, zvládanie hnevu, smútku: kreslenie; Koláč hnevu; asociácie napr. na hnev; Koláč hnevu; Koláč radostí; nácvik relaxácií.

Empatia, schopnosť vidieť situáciu z hľadiska iných: poznanie vlastnej empatie cez hru na empatiu (alternatívne voľby); skupinová empatia; empatická analýza.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti

Aspekty verbálnej a neverbálnej komunikácie: Čítanie z tváre; Gestomíma; Pozície pri sedení; Zrakový kontakt; Pokiaľ si ma pustíš; Ako sa ma dotkneš; Podanie rúk; jednosmerná, dvojsmerná a paralelná komunikácia; Slovný futbal, Paralingvistika; Telefón; „ja ťa predsa počúvam“; Aktívne počúvanie; „Ja výrok“.

Asertívne správanie: asertívne práva; typy správania - agresívne, asertívne správanie – identifikácia na konkrétnych príkladoch,

precvičovanie; von- dnu z kruhu; Fazuľky; Molekuly; techniky ako napr. prijímanie kritiky, otvorené dvere, pokazená platňa a pod.

Osobnostný rozvoj

Sebaprijatie: Osobný erb; Zoznam pozitívnych vlastností; Môj najvyšší vrchol – môj najnižší pád; Životná krivka; Kto som; Aký som; Hierarchia osobných hodnôt; Starinársky obchod; Horúca stolička; Infogramy.

Podpora budovania pozitívneho sebaobrazu: Môj 5-ročný plán; Osobná vizitka; Inzerát.

Rozvíjanie sociálnych zručností

Stratégie riešenia konfliktov a zvládanie záťažových situácií: Asociácie na konflikt; Čo si myslím o konfliktoch; V čom je zdroj konfliktov; Mária a Roman; Hra na palce; Zápalky; Von - dnu; Zakázané ovocie.

Rozvíjanie sociálnych zručností a prosociálneho správania, spolupráca: Koláč dôvery; Pád dôvery; Levitácia; Skupinový erb/dom; Ostrov skupiny; Skupinová stavba/ mandala.

Rodinné vzťahy

Posilňovanie rodinných vzťahov, hlbšie pochopenie úlohy rodičov, práva a povinnosti členov rodiny, miesto dieťaťa v rodinnom systéme: Kresba rodiny; Začarovaná rodina; Čo by som si prial od otca/matky; Čo by som do domu priniesol/odniesol; Čo doma najčastejšie počúvam; Dieťa v roli rodiča; Nedel'a u nás doma; Rodokmeň.

Korekcia traumatizujúcich zážitkov z rodinného prostredia (domáce násilie, rozvod, straty): Nedokončené vety; Tresty a odmeny v rodine; Rodinné pravidlá; Rodinné rituály; Typy rodín; Čo by som nikomu nepovedal.

Rovesnícke vzťahy

Pozícia v rámci rovesníckej skupiny; Sociogram; Čo máme spoločné, čo rozdielne. Šikanovanie - tematická skupina. Sexualita – tematická skupina.

PROCES

Rozvíjanie sociálnych zručností nepochybne úzko súvisí s vývinom vnímania, predstáv, motoriky, pamäti, pozornosti, myslenia a subjektívneho vnímania sociálneho prostredia žiaka. Obsah špeciálnopedagogickej reedukácie musí byť v súlade so sociálnymi, mentálnymi a komunikačnými schopnosťami žiaka, bez ohľadu na fyzický vek.

Prístupom k žiakom, voľbou aktivizujúcich organizačných foriem práce, stimulovaním myšlienkovvej, motorickej a rečovej činnosti žiakov pomocou podnetne sformulovaných úloh, uplatňovaním individuálneho prístupu (napr. ukladaním úloh rôzneho stupňa náročnosti jednotlivcom alebo skupinám žiakov podľa ich úrovne) vyučujúci prispieva k tomu, aby žiaci mali po kladne hodnotených výkonoch pocit spokojnosti a úspechu a tak sa podporila ich poznávacía aktivita v predmete.

Oblasť, v ktorých je treba pripraviť rozvíjajúce a reedukačné cvičenia je mnoho. Nedajú sa síce celkom oddeliť, veľmi často sa prekrývajú (napr. schopnosť dlhotrvajúcej pozornosti nepochybne ovplyvní žiaka pri dokončení danej úlohy), napriek tomu ich môžeme zámerne cvičiť.

Cieľom tohto modelu – je odstrániť deficity a zaostávanie žiakov, ale aj prebudiť ich záujem o školskú prácu striedaním metodických postupov, obmieňaním a dopĺňaním nových metód práce, do výučby zapájať všetky zmysly, čiže multisenzorické vyučovanie, k čomu prispeje aj veľký rozsah špeciálnych pomôcok a drobných pomôcok zhotovených učiteľom, ktorými je vybavená špeciálna učebňa.

Pri realizácii terapeuticko-korekčné cvičenia odporúčame spolupracovať so školským psychológom, resp. so psychológom zo školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, s ktorým škola spolupracuje.

Vo vyučovaní špecifického vyučovacieho predmetu terapeuticko-korekčné cvičenia sa používajú najmä nasledovné metódy:

- rozhovor,
- relaxačné techniky,
- brainstorming,
- arteterapeutické a muzikoterapeutické techniky,

- techniky dramoterapie, hranie rolí, pantomíma,
- kognitívno-behaviorálne techniky,
- sociometrické techniky,
- psychogymnastika,
- psychomotorická terapia,
- dotazníkové metódy,
- spätná väzba.

Vyučovanie špecifického vyučovacieho predmetu TKC je zaradené do vzdelávacieho programu pre žiakov s poruchami aktivity pozornosti v jednotlivých ročníkoch ZŠ a v rámci vyučovania v liečebno-výchovných sanatóriách.

Intervencia/reedukácia má nasledovnú postupnosť:

1. krok: Vstupná špeciálnopedagogická diagnostika nových žiakov (vychádza sa zo záverov vyšetrení poradenského zariadenia), prípadne rediagnostika na začiatku každého školského roka
2. krok: Stanovenie cieľov stimulácie podľa výsledkov diagnostiky
3. krok: Odporúčaný obsah stimulácie špecifických schopností v jednotlivých oblastiach